บทที่ 3
หลักการประเมินผลการสอน

การประเมินการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้ประเมินจะต้องทราบและกำหนดแนวทางดำเนินงานไว้ล่วงหน้าในเรื่องที่เกี่ยวกับ ความหมายและประโยชน์ของการประเมินผลการสอน องค์ประกอบทางการสอนที่จะต้องทำการประเมิน แหล่งข้อมูล เครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ทำการประเมิน รวมทั้งวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหา

เนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนการประเมินผลการสอน มีรายละเอียดที่จะกล่าวถึง ดังนี้

เนื้อหาที่

3.1 ความหมายและประโยชน์ของการประเมินผลการสอน

3.2 องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน

3.3 แหล่งข้อมูล

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.5 ระยะเวลาที่ทำการประเมิน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

สาระสำคัญ

1. การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการตรวจสอบประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอนว่ามีจุดเด่น-ด้อยปานใด ผลที่ได้จากการประเมินการสอนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการสอน ด้านการเรียน ด้านการบริหาร และด้านการค้นคว้าวิจัย

2. องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน ได้แก่ โครงการสอน กระบวนการสอน และการประเมินผล

3. ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินการสอนอาจได้มาจากแหล่งสำคัญ 5 แหล่ง คือ ผู้เรียน ผู้สอน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และผลการเรียนของผู้เรียน

4. เครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้กันมากที่สุด ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบจัดอันดับคุณภาพ

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินผลการสอนนิยมทำกันเป็น 2 ระยะคือ ระยะต้น ๆ การสอน กับระยะสุดท้ายของการสอน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล อาจใช้สถิติเบื้องต้นหรือสถิติชั้นสูง ตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เมื่อผู้อ่านศึกษาเนื้อหาในบทที่ 3 แล้ว ควรจะมีความสามารถดังนี้

1. บอกความหมายของการประเมินผลการสอนได้
2. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลการสอนได้
3. วางแผนประเมินผลการสอนได้

ขอให้พลิกไปทดลองทำ แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งอยู่ตอนท้ายของเนื้อหาบทที่ 3 ก่อน แล้วจึงศึกษารายละเอียดของเนื้อหาบทที่ 3

เนื้อหาบทที่ 3.1
ความหมายและประโยชน์ของการประเมินผลการสอน

เรื่องที่ 3.1.1 ความหมายของการประเมินผลการสอน

การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการตรวจสอบประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน ว่ามีจุดเด่น-ด้อยปานใด และวิธีการสอนขั้นตอนใดที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

เรื่องที่ 3.1.2 ประโยชน์ของการประเมินผลการสอน

การประเมินผลการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ด้านการสอน การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการสอนเป็นการดำเนินการที่จะให้ได้ข้อมูลป้อนกลับ (feed back) แก่ผู้สอน ผู้สอนสามารถจะวิเคราะห์จากข้อมูลนี้ว่าวิธีการสอนของตนเป็นอย่างไร มีจุดบกพร่องตรงไหน เพื่อจะได้ปรับปรุงการสอนให้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อนึ่งข้อมูลที่ได้นี้นอกจากจะนำมาใช้เพื่อปรับปรุงวิธีการสอนของผู้สอนแล้ว ยังสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงบริการด้านการสอน เช่น การจัดชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของการสอนได้อีกด้วย

2. ด้านการเรียน การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการเรียนจะเป็นการประเมินในด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน และเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนของวิชานั้น ๆ

3. ด้านการบริหาร การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการบริหารงานนั้นเป็นการดำเนินงานเพื่อหาข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในด้านต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เช่นการเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การจัดวิชาให้สอน และการพัฒนาบุคลากรด้านอื่น ๆ อย่างไรก็ดี ข้อมูลที่นำมาใช้ในด้านการบริหารควรเป็นข้อมูลที่ได้มาจากหลาย ๆ แหล่งเพื่อเป็นการให้ความยุติธรรมกับผู้ถูกประเมิน

4. ด้านการค้นคว้าวิจัย จุดมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนในข้อนี้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงวิชาการที่มุ่งเน้นการหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาแบบเรียนและอุปกรณ์การสอน

กิจกรรม 3.1

ให้ท่านบอกความหมาย และประโยชน์ของการประเมินผลการสอน

แนวตอบกิจกรรม 3.1

ให้ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบจากเนื้อหาที่ 3.1

เนื้อหาที่ 3.2
องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน

จากการตรวจสอบผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะครู-อาจารย์ที่ดี และประสิทธิภาพในการสอนของครู-อาจารย์ สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมินมีดังนี้

1. โครงการสอน
2. จุดประสงค์ของวิชา
3. การเตรียมการสอน
4. ความสามารถในการสอน
5. ความรับผิดชอบในการสอน
6. เนื้อหาวิชา
7. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
8. บุคลิกภาพของผู้สอน
9. การใช้สื่อการสอน
10. การจัดห้องเรียน
11. วิธีวัดและประเมินผล

ในการประเมินผลการสอนนั้น ผู้วางแผนการประเมินอาจเลือกประเมินเฉพาะบางองค์ประกอบ หรืออาจจะประเมินทุกองค์ประกอบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการนำผลการประเมินมาใช้ เนื้อหาวิชา และสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน

เรื่องที่ 3.2.1 การประเมินโครงการสอน

การประเมินโครงการสอน ควรทำก่อนที่จะมีการสอนวิชานั้น ๆ ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินโครงการสอนนอกจากจะเป็นตัวผู้สอนเองแล้ว ควรใช้บุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเขียนโครงการสอน วิธีการสอน และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี เช่น เพื่อนอาจารย์ที่สอนในหมวดวิชา/ภาควิชาเดียวกัน หัวหน้าหมวดวิชา/ภาควิชา เป็นต้น

การประเมินโครงการสอน ควรประเมินในรายละเอียด ดังนี้

1) จุดประสงค์ของการสอนมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่

2) จุดประสงค์นั้นเขียนไว้ในรูปแบบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่

3) การจัดเนื้อหาที่จะสอนได้สัดส่วนกับเวลาหรือไม่

4) การจัดเนื้อหาให้เรียน ได้มีการจัดลำดับก่อนหลังตามความสำคัญหรือไม่

5) กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชา และเนื้อหาหรือไม่

6) มีการใช้สื่อการเรียนการสอนหรือไม่ ถ้ามีสื่อการเรียนการสอนที่ใช้นั้นเหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่

7) การวัดและการประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.2 การประเมินจุดประสงค์ของวิชา

การประเมินจุดประสงค์ของวิชา ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) วิชานี้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนเพียงใด

2) วัตถุประสงค์เหมาะกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียนหรือไม่

3) ผู้สอนได้อธิบายถึงขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิชานี้หรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.3 การประเมินการเตรียมการสอน

การประเมินการเตรียมการสอน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) งานต่าง ๆ ที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาเพิ่มขึ้นหรือไม่
2) ผู้สอนได้เตรียมการสอนมาล่วงหน้าหรือไม่
3) ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนเพียงใด
4) การสอนนั้นครอบคลุมเนื้อหาวิชาหรือไม่
5) ผู้สอนได้จัดทำแบบฝึกหัดอย่างเหมาะสมหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.4 การประเมินความสามารถในการสอน

การประเมินความสามารถในการสอน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนสามารถอธิบายได้ชัดเจนเพียงใด
2) ผู้สอนใช้วิธีสอนเหมาะกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียนเพียงใด
3) กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชาเพียงใด
4) การเสนอเนื้อหาเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่องหรือไม่
5) ผู้สอนใช้วิธีสอนที่สนุกและน่าสนใจหรือไม่
6) ผู้สอนได้วิเคราะห์ถึงปัญหาปัจจุบันหรือไม่
7) การสอนครอบคลุมถึงความรู้และพัฒนาการใหม่ ๆ ของวิชานั้นหรือไม่
8) ผู้สอนเน้นสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาเพียงใด
9) ผู้สอนมีความสนใจในการสอนหรือไม่
10) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือไม่
11) ผู้สอนตั้งปัญหาให้ผู้เรียนคิดหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.5 การประเมินความรับผิดชอบในการสอน

การประเมินความรับผิดชอบในการสอน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนเลิกสอนก่อนเวลาหรือไม่

2) ผู้สอนเป็นผู้ตรงต่อเวลาหรือไม่

3) ผู้สอนมีการสอนชดเชยในกรณีที่งดสอนหรือไม่

4) ผู้สอนสอนเนื้อหาวิชาได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่

5) ผู้สอนกำหนดเวลาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบนอกเวลาเรียนและอยู่ตามเวลาที่กำหนดหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.6 การประเมินเนื้อหาวิชา

การประเมินเนื้อหาวิชา ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) วิชานี้น่าสนใจเพียงใด

2) เนื้อหาวิชาเหมาะกับระดับของผู้เรียนหรือไม่

3) เนื้อหาวิชามีความซ้ำซ้อนกับวิชาอื่นหรือไม่

4) เนื้อหาวิชาเหมาะกับระยะเวลาที่กำหนดให้เรียนเพียงใด

5) ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากจากการศึกษาวิชานี้หรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.7 การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียนหรือไม่
2) ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนหรือไม่
3) ผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนหรือไม่
4) ผู้สอนให้ความสนใจต่อผู้เรียนเท่าเทียมกันทุกคนหรือไม่
5) บรรยากาศในห้องเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.8 การประเมินบุคลิกภาพของผู้สอน

การประเมินบุคลิกภาพของผู้สอน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนมีลักษณะความเป็นผู้นำหรือไม่
2) ผู้สอนแต่งกายสุภาพเรียบร้อยหรือไม่
3) ผู้สอนมีความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้เพียงใด
4) ผู้สอนประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.9 การประเมินสื่อการสอน

การประเมินสื่อการสอน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนสอดแทรกการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมหรือไม่
2) สื่อการสอนช่วยให้การเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่
3) หนังสือและเอกสารที่กำหนดให้อ่านช่วยส่งเสริมความเข้าใจในวิชาที่สอนเพียงใด
4) ผู้สอนจัดทำตำราหรือเอกสารประกอบการสอนได้ดีเพียงใด

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.10 การประเมินการจัดห้องเรียน

การประเมินการจัดห้องเรียน ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) บรรยากาศในห้องเรียนเป็นอย่างไร
2) ลักษณะของห้องเรียนเหมาะแก่การเรียนการสอนอย่างไร
3) แสงสว่างเพียงพอหรือไม่
4) จำนวนผู้เรียนพอเหมาะกับห้องเรียนหรือไม่

ฯลฯ

เรื่องที่ 3.2.11 การประเมินวิธีวัดและประเมินผล

การประเมินวิธีวัดและประเมินผล ควรประเมินสิ่งต่อไปนี้

1) ผู้สอนมีความรู้ทางการวัดและประเมินผลเพียงใด
2) ผู้สอนชี้แจงเกณฑ์การประเมินผลให้ทราบล่วงหน้าหรือไม่
3) ผู้สอนใช้วิธีประเมินผลหลาย ๆ อย่างหรือไม่
4) ข้อสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนหรือไม่
5) ผู้สอนมีความยุติธรรมในการประเมินผลเพียงใด
6) ผู้สอนวิพากษ์วิจารณ์งานที่ให้ผู้เรียนทำในทางสร้างสรรค์หรือไม่

กิจกรรม 3.2

1. องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมินมีอะไรบ้าง
2. องค์ประกอบใดที่ควรจะประเมินก่อนที่ครู-อาจารย์จะเริ่มทำการสอน
3. ถ้าท่านต้องการประเมินความเหมาะสมของสื่อการสอน วิธีการสอน และวิธีการวัด และประเมินผล ท่านควรจะประเมินสิ่งใดบ้าง ให้บอกรายละเอียดอย่างน้อยด้านละ 6 ข้อ

แนวตอบกิจกรรม 3.2

1. ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบจากเนื้อหาที่ 3.2
2. โครงการสอน
3. ดูแนวคำตอบจากเนื้อหาที่ 3.2.4, 3.2.9, และ 3.2.11

เนื้อหาที่ 3.3
แหล่งข้อมูล

เมื่อผู้ทำการประเมินผลการสอนกำหนดขอบเขตขององค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมินได้แล้ว ขั้นต่อไปคือการตัดสินใจเลือกดูว่าในการประเมินผลการสอนนั้น ผู้ทำการประเมินต้องการได้ข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง โดยทั่วไปแล้วข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลการสอน ได้มาจากแหล่งสำคัญต่าง ๆ 5 แหล่งคือ 1. ผู้เรียน 2. ผู้สอน 3. เพื่อนร่วมงาน 4. ผู้บริหาร และ 5. ผลการเรียนของผู้เรียน

1. **ผู้เรียน** การใช้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการสอน มีข้อดีและปัญหาในการใช้ดังนี้

ข้อดี :

1) เก็บข้อมูลง่าย และ

2) ผู้เรียนเป็นผู้ที่ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในสภาพปกติอย่างใกล้ชิดที่สุดอยู่ตลอดเวลา

ปัญหา : ตัวแปรที่อาจมีอิทธิพลต่อการประเมินคือ

1) ประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการสอน

2) ขนาดของชั้นเรียน

3) เพศของผู้เรียนและผู้สอน

4) เวลาและวันที่ใช้สอน

5) ลักษณะวิชาที่เรียน (วิชาเลือก วิชาบังคับ วิชาเอก วิชาโท)

6) ชั้นปีของวิชาที่เรียน

7) ตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิของผู้สอน

8) เกรดที่ผู้เรียนได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากการเรียนวิชานั้น

2. **ผู้สอน** การใช้ผู้สอนประเมินตนเอง มีข้อดีและปัญหาในการใช้ดังนี้

ข้อดี :

1) การได้มีโอกาสประเมินตนเองทำให้ผู้สอนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการสอน และเป็นการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2) ข้อมูลบางอย่างไม่มีใครทราบได้อย่างถูกต้อง นอกจากตัวของผู้สอนเอง เช่น ความจริงใจ ความเมตตากรุณา

ปัญหา :

1) ผู้สอนอาจประเมินเข้าข้างตนเอง จึงทำให้ผลที่ได้จากการประเมินสูงกว่าความเป็นจริง

2) ผู้สอนอาจมองข้ามปัญหาที่สำคัญบางอย่างไป

3. เพื่อนร่วมงาน ข้อมูลที่ได้จากเพื่อนร่วมงาน มีข้อดีและปัญหาในการใช้ ดังนี้

ข้อดี :

1) ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้เปรียบเทียบผลการประเมินที่ได้จากผู้เรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

2) เพื่อนร่วมงานย่อมสามารถประเมินผลได้ดี เนื่องจากมีความรู้ในเนื้อหาวิชา รวมทั้งประสบการณ์ในหมวดวิชาเดียวกับผู้สอน

ปัญหา :

1) เพื่อนร่วมงานไม่มีโอกาสเห็นพฤติกรรมการสอนตลอดทั้งเทอม

2) ผู้สอนอาจไม่ต้องการให้เพื่อนร่วมงานไปสังเกตการสอน

4. ผู้บริหาร ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร มีข้อดีและปัญหาในการใช้ ดังนี้

ข้อดี : การที่ผู้บริหารไปสังเกตการสอนโดยตรงอาจช่วยให้สามารถตีความหมายข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ ได้ถูกต้องและกระจ่างชัดขึ้น

ปัญหา :

1) ผู้บริหารอาจใช้ความชอบและความสัมพันธ์ส่วนตัวประกอบการประเมิน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผลที่ได้จากการประเมินไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

2) ผู้บริหารอาจมีเวลาไม่เพียงพอ และขาดทักษะในการสังเกตพฤติกรรมการสอน

5. ผลการเรียนของผู้เรียน การใช้ผลการเรียนเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการสอน มีข้อดีและปัญหาในการใช้ดังนี้

ข้อดี : ผลการเรียนของผู้เรียนจะสะท้อนให้เห็นคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่ตั้งไว้หรือไม่

ปัญหา :

1) ผู้สอนอาจมุ่งสอนแต่เพียงให้ผู้เรียนสอบได้ และอาจมีการแนะแนว การทำข้อสอบล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เรียนทำข้อสอบได้มากที่สุด

2) ผู้สอนอาจตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ขั้นต่ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้โดยง่าย

3) มีตัวแปรอื่นที่อาจมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกเหนือจากความสามารถในการสอน เช่น ระดับสติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

4) คะแนนที่ได้จากการทดสอบจะเป็นที่เชื่อถือได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบทดสอบที่ใช้

เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินผลการสอนนั้น การใช้แหล่งข้อมูลเพียงแหล่งเดียวอาจก่อให้เกิดปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นถ้าจะให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ แหล่งข้อมูลควรจะมาจากหลาย ๆ แหล่งประกอบกัน เช่น จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้สอน จากผู้เรียน และจากผลการเรียน (Wittrock and Wiley, 1970; Mohan and Hull, 1975; Borich and Madden, 1977; Winters and Graeber, 1979; อุทุมพร ทองอุไร, 2523; Millman, 1981; ธนู กุลชล, 2525; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2526) **อย่างไรก็ดีมีหลักฐานแสดงว่าผลการประเมินโดยผู้เรียนเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความเชื่อมั่น (reliability) สูง และเป็นข้อมูลที่ดีถ้านำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้เพื่อปรับปรุงการสอน** (Dressel, 1976)

กิจกรรม 3.3

1. ถ้าท่านต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการสอนมาใช้ในการปรับปรุงการสอน ท่านควรจะใช้ข้อมูลจากแหล่งใดเป็นแหล่งแรก

2. ให้สรุปข้อดีข้อเสียของการใช้ข้อมูลจากผู้สอน ผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และผลการเรียนในการประเมินผลการสอน

แนวตอบกิจกรรม 3.3

1. ผู้เรียน

2. ดูแนวคำตอบจากเนื้อหาที่ 3.3

เนื้อหาที่ 3.4
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการสอนมีอยู่หลายชนิด การจะเลือกใช้เครื่องมือชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการนำผลการประเมินไปใช้ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนั้นอาจจัดกลุ่มออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ

3.4.1 เครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยี

3.4.3 เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง

เรื่องที่ 3.4.1 เครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน

เครื่องมือประเมินผลการสอนในห้องเรียนที่เป็นมาตรฐานได้แก่เครื่องมือที่ถูกสร้างและปรับปรุง ทดลองใช้จนมีค่าสถิติต่าง ๆ เป็นที่เชื่อถือได้ เครื่องมือเหล่านี้ บอริช และ แมดเดน (Borich & Madden, 1977) ได้รวบรวมไว้ในหนังสือชื่อ Evaluating Classroom Instruction : A Sourcebook of Instruments โดยแบ่งกลุ่มของเครื่องมือออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินครู แยกเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยครู
2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยนักเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยผู้สังเกต

กลุ่มที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยครู
2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยนักเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยผู้สังเกต

กลุ่มที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยครู
2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยนักเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยผู้สังเกต

เครื่องมือแต่ละฉบับที่รวบรวมโดย บอริช และแมดเดน จะกล่าวถึงรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อของเครื่องมือ
2. ชื่อผู้สร้างหรือผู้เขียนเครื่องมือ
3. ชนิดของการวัด เช่น มาตราจัดอันดับคุณภาพ แบบสอบถาม แบบทดสอบภาคปฏิบัติ แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดสมรรถภาพด้านพุทธิพิสัย ฯลฯ
4. แหล่งค้นคว้าเครื่องมือ
5. รูปลักษณะของเครื่องมือเชิงพรรณา ซึ่งได้แก่
   - จุดประสงค์
   - กลุ่มประชากรที่จะใช้เครื่องมือ
   - ตัวแปรที่จะวัด
   - วิธีการสร้างเครื่องมือ
6. ตัวอย่างคำถาม
7. คุณลักษณะทางด้านไซโคเมตริก (Psychometric characteristics)
   ก. ความเชื่อมั่น (Reliability)
   ข. ความเที่ยงตรง (Validity)
8. เกณฑ์ปกติ
9. วิธีดำเนินการและการให้คะแนน
10. บทวิจารณ์ (เน้นในด้านประโยชน์ใช้สอยของเครื่องมือและความเหมาะสมทางด้านไซโคเมตริก)
11. บรรณานุกรมที่สำคัญ

ตัวอย่างชื่อเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน

1. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยครู เช่น
   - ADJECTIVE SELF - DESCRIPTION
   - APTITUDE TEST FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS - IN - TRAINING
   - ATTITUDE TOWARD EDUCATION

ATTITUDE TOWARD TEACHING AS A CAREER

HOW I TEACH

TEACHER CHARACTERISTICS SCHEDULE

TEACHER CONCERNS CHECKLIST

'TEACHING ANXIETY SCALE

- TEACHING SITUATION REACTION TEST

2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยนักเรียน เช่น

DIAGNOSTIC TEACHER - RATING SCALE

THE ILLINOIS COURSE EVALUATION QUESTIONNAIRE

PUPIL OBSERVATION SURVEY REPORT

- THE PURDUE RATING SCALE FOR INSTRUCTION

STUDENT PERCEPTION OF TEACHER STYLE

- TEACHER IMAGE QUESTIONNAIRE

- RATING SCALE FOR PERSON - PERSON INTERACTION APPLIED TO TEACHER PUPIL RELATIONSHIPS

STUDENT EVALUATION OF TEACHING I

- THE UNFORCED TEACHER RATING SCALE ("OUR TEACHER")

3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินครูโดยผู้สังเกต เช่น

CLASSROOM BEHAVIOR TAPE ANALYSIS FORM

PERFORMANCE ASSESSMENT RECORD FOR TEACHERS

- SCALE FOR RATING EFFECTIVE TEACHER BEHAVIOR

TEACHER PRACTICES OBSERVATION RECORD

- WALLEN'S MODIFICATION OF FLANDERS' INTERACTION ANALYSIS

- WRIGHSTONE OBSERVATION SYSTEM FOR MEASURING TEACHER CONDUCT OF CLASS DISCUSSION

SPAULDING TEACHER ACTIVITY RATING SCHEDULE

- REICHENBERG HACKETT TEACHER BEHAVIOR OBSERVATION SYSTEM

- CONNERS EISENBERG OBSERVATION SYSTEM

4. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยครู เช่น

- BEHAVIOR CHECKLIST
- CLASSROOM BEHAVIOR INVENTORY
- TEACHER RATING SCALE
- THE BELLER CHILD DEPENDENCY AND INDEPENDENCE SCALES
- KOHN PROBLEM CHECKLIST
- KOHN SOCIAL COMPETENCE SCALE

5. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยนักเรียน เช่น

- ABOUT ME
- ABOUT YOU AND YOUR FRIENDS
- THE ADJUSTMENT INVENTORY (STUDENT FORM)
- ART JUDGMENT TEST
- CALIFORNIA STUDY METHODS SURVEY
- CONCEPT ASSESSMENT KIT - CONVERSATION
- CREATIVITY ATTITUDE SURVEY
- INTELLECTUAL ACHIEVEMENT RESPONSIBILITY QUESTIONNAIRE
- SCIENCE RESEARCH ASSOCIATES YOUTH INVENTORY

6. เครื่องมือที่ใช้ประเมินนักเรียนโดยผู้สังเกต เช่น

- BROPHY - GOOD SYSTEM (TEACHER - CHILD DYADIC INTERACTION)
- EMMERICH CLASSROOM OBSERVATION RATING SCALE
- OBSERVATION PROCEDURE FOR RECORDING THE PHYSICAL CONTACTS OF NURSERY SCHOOL CHILDREN
- OBSERVATION PROCEDURE FOR RECORDING THE SOCIAL - MATERIAL ACTIVITIES OF CHILDREN
- PRESCHOOL OBSERVATION SCHEDULE

7. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยครู เช่น

- ORGANIZATION DESCRIPTION QUESTIONNAIRE
- SATISFACTION SCALE
- TEACHER ATTITUDE AND CLASSROOMCLIMATE
- TEACHER QUESTIONNAIRE ON TEACHER GROUP BEHAVIOR

8. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยนักเรียน เช่น

- ATTITUDE TOWARD SCHOOL GRADES K-12 REVISED EDITION
- CLASS ACTIVITIES QUESTIONNAIRE
- CLASSROOM CLIMATE QUESTIONNAIRE
- LEARNING ENVIRONMENT INVENTORY
- QUESTIONNAIRE FOR STUDENTS, TEACHERS, AND ADMINISTRATORS
- SCHOOL MORALE SCALE
- STUDENT OPINION POLL
- YOUR SCHOOL DAYS

9. เครื่องมือที่ใช้ประเมินชั้นเรียนโดยผู้สังเกต เช่น

- CLASSROOM OBSERVATION CODE DIGEST
- CLASSROOM OBSERVATION SCALES
- FLORIDA CLIMATE AND CONTROL SYSTEM
- NONVERBAL INTERACTION ANALYSIS
- OBSERVATION PROCEDURE FOR ASSESSING THE MICRO - ENVIRONMENTS OF INDIVIDUAL PRESCHOOL CHILDREN
- PUF'IL - TEACHER RAPPORT SCALE

เรื่องที่ 3.4.2 เครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยี

เครื่องมือประเมินผลการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยส่วนใหญ่ได้แก่ เทป (Tape) และวิดิโอเทป (Vidio Tape) อย่างไรก็ดี เครื่องมือทั้ง 2 ชนิดนี้มีข้อดี-ข้อเสีย ดังนี้

1. เทป เทปเป็นเครื่องมือที่ใช้สะดวก และเสียค่าใช้จ่ายน้อย อย่างไรก็ดี เทปจะมีประโยชน์ในการบันทึกข้อมูล เฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อหา และน้ำเสียงของผู้สอนเท่านั้น

2. วิดิโอเทป วิดิโอเทปเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความหมายมากที่สุดสำหรับนำมาใช้ปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ดีเครื่องมือชนิดนี้มีราคาแพง และขบวนการผลิตต้องใช้ช่างเทคนิค การใช้เครื่องมือชนิดนี้จึงไม่แพร่หลายมากนัก

เรื่องที่ 3.4.3 เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง

เครื่องมือประเมินผลการสอนที่สร้างขึ้นเองมีหลายชนิด แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะชนิดที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ซึ่งได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)
2. แบบจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale)
3. แบบตรวจสอบรายการ (Check list)
4. การสัมภาษณ์
5. แบบทดสอบ

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการสอนเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อการสอน แบบสอบถามแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) แบบจำกัดคำตอบ เป็นแบบสอบถามที่กำหนดคำตอบมาให้ ผู้ตอบจะต้องเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดมาให้ในแบบสอบถามเท่านั้น เช่น

- ในการบรรยาย อาจารย์มีส่วนกระตุ้นและชักชวนให้ท่านซักถามหรือแสดงความคิดเห็นในเวลาเรียนมากน้อยเพียงใด

ก. อาจารย์กระตุ้นเตือนให้นักศึกษาซักถามอย่างมาก

ข. อาจารย์กระตุ้นพอประมาณ

ค. อาจารย์ไม่ได้ติดใจชักชวนแต่อย่างใด

2) แบบไม่จำกัดคำตอบ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบสามารถเขียนตอบได้โดยเขียนเติมลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ เช่น

- ข้อบกพร่องที่อาจารย์ควรปรับปรุง

3) แบบผสม เป็นแบบสอบถามที่รวมแบบที่ 1) และ แบบที่ 2) เข้าไว้ด้วยกัน เช่น

- วิชาที่กำลังเรียนอยู่ ซ้ำซ้อนกับวิชาอื่นเพียงไร

ก. ซ้ำกับบางวิชาค่อนข้างมาก เช่น .....

ข. ซ้ำบ้างเป็นบางส่วน เช่น.....

ค. เกือบจะถือได้ว่าไม่ซ้ำเลย

2. แบบจัดอันดับคุณภาพ

แบบจัดอันดับคุณภาพเป็นเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพการสอนที่ไม่อาจให้คะแนนออกมาอย่างชัดเจน วิธีประเมินคุณภาพของการสอนโดยใช้ตัวเลขเป็นเครื่องบอกคุณภาพของสิ่งที่จะประเมินนิยมกำหนดคุณภาพออกเป็น 3 หรือ 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า

0 หมายถึง ยังใช้ไม่ได้ หรือ น้อย

1 หมายถึง พอใช้ หรือ ปานกลาง

2 หมายถึง ดี หรือ มาก

หรือ อาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า

1 หมายถึง ยังใช้ไม่ได้ หรือ น้อยมาก

2 หมายถึง พอใช้ หรือ น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง ดี หรือ มาก

5 หมายถึง ดีมาก หรือ มากที่สุด

ตัวอย่าง

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านทราบจุดมุ่งหมายของวิชานี้ชัดเจนเพียงใด	5	4	3	2	1
2. ผู้สอนมีความรอบรู้ในวิชาที่สอนเพียงใด	5	4	3	2	1

3. แบบตรวจสอบรายการ

แบบตรวจสอบรายการเหมาะสำหรับใช้วัดพฤติกรรมการสอนที่ต้องการประเมินแต่ไม่สามารถประมาณค่าหรือจัดอันดับคุณภาพได้ ผู้ประเมินเพียงแต่ต้องการจะตรวจสอบดูว่าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ มีหรือ ไม่มี เช่น

พฤติกรรม	มี	ไม่มี
1. เค้าโครงหัวข้อการสอน		
2. การบ้าน หรือแบบฝึกหัด		
3. เอกสารประกอบการบรรยาย		

4. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลโดยง่าย แต่อาจจะไม่สะดวกเนื่องจากต้องใช้เวลามากในการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์อาจทำได้ทั้งการสัมภาษณ์แบบทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

5. แบบทดสอบ

แบบทดสอบเป็นเครื่องมือที่สำคัญชนิดหนึ่งในการประเมินผลการสอนโดยการใช้ผลการเรียนหรือคะแนนเป็นตัวชี้บ่งประสิทธิภาพในการสอนของครู เพราะผลที่ได้จากการทดสอบจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการสอนของครู-อาจารย์ว่า ครู-อาจารย์สามารถสอนให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานั้น ๆ หรือไม่ ผลที่ได้จากการทดสอบจะสามารถนำไปใช้ประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบทดสอบเป็นสำคัญ ถ้าแบบทดสอบนั้นวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน คะแนนที่ได้จากการทดสอบก็จะมีความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าแบบทดสอบนั้นสร้างขึ้นมาอย่างไม่ถูกหลักเกณฑ์ ขาดความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งทางด้านเนื้อหาและโครงสร้างแล้ว ผลที่ได้จากการทดสอบแบบทดสอบฉบับนั้นก็จะขาดความเชื่อมั่น ในกรณีเช่นนี้ผู้ทำการประเมินผลการสอนไม่ควรใช้ผลที่ได้จากการทดสอบหรือเกรดของผู้เรียนไปเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการสอนของครู-อาจารย์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้มีอยู่ 2 ชนิดคือ แบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบอัตนัย

แบบทดสอบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบไม่มีอิสระในการเขียนตอบ ทั้งนี้เนื่องจากข้อสอบจะกำหนดคำตอบมาให้เลือก ข้อสอบปรนัยมีรูปแบบของคำถาม ดังนี้

- ให้เลือกตอบทางใดทางหนึ่ง เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่
- ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดมาตอบ
- ให้จับคู่คำกับคำถามที่มีความสัมพันธ์กัน
- ให้เติมคำหรือข้อความในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์

แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี คำถามอาจจะมีเพียง 5 ข้อ แต่ผู้ตอบอาจจะต้องบรรยายตอบข้อละประมาณ 1-2 หน้ากระดาษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวคำถามว่าถามกว้างหรือแคบเพียงใด

ในการประเมินผลการสอน ผู้ดำเนินการประเมินจะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจึงจะเป็นที่เชื่อถือ และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

กิจกรรม 3.4

ถ้าท่านจะใช้แหล่งข้อมูลข้างล่าง ในการประเมินผลการสอนท่านจะใช้เครื่องมือชนิดใดรวบรวมข้อมูล

1. ผลการเรียน
2. ผู้เรียน

แนวตอบกิจกรรม 3.4

1. แบบทดสอบ
2. แบบสอบถาม แบบจัดอันดับคุณภาพ แบบตรวจสอบรายการ

เนื้อหาที่ 3.5
ระยะเวลาที่จะทำการประเมิน

ในการวางแผนการประเมินผลการสอนนั้น ผู้ทำการประเมินควรจะกำหนดระยะเวลาที่จะทำการประเมินไว้ให้ชัดเจนว่าจะเริ่มทำการประเมินเมื่อไร โดยทั่ว ๆ ไปแล้วระยะเวลาที่จะทำการประเมินผลการสอนหลังจากที่ผู้สอนทำการสอนไปแล้ว นิยมทำกันเป็น 2 ระยะคือ

1. ประเมินหลังจากที่ทำการสอนไปได้ 2 เดือน (ครึ่งเทอม)
2. ประเมินเมื่อเหลือเวลาอีกประมาณ 1-2 อาทิตย์ก่อนเสร็จสิ้นการสอน

การประเมินผลการสอนหลังจากที่ผู้สอนทำการสอนไปได้ 2 เดือน หรือครึ่งเทอม มีข้อดีที่ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการสอนสำหรับผู้เรียนกลุ่มนั้นได้ทันท่วงที แต่ก็มีข้อเสียที่ผู้ประเมินมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมการสอนเพียงระยะแรกเริ่มของการสอนเท่านั้น

การประเมินผลการสอนเมื่อใกล้จะสิ้นการสอนมีข้อดีที่ผู้ประเมินมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมการสอนมาเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้ผลการประเมินมีความถูกต้องและครอบคลุมมากกว่าการประเมินในระยะต้น ๆ ของการสอน อย่างไรก็ดี การประเมินผลการสอนเมื่อใกล้จะสิ้นสุดการสอนก็มีข้อเสียที่ไม่สามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงใช้กับผู้เรียนกลุ่มนั้นได้

อย่างไรก็ดี ระยะเวลาที่จะดำเนินการประเมินผลที่กล่าวไปแล้ว เป็นการประเมินหลังจากที่ผู้สอนทำการสอนไปแล้ว ถ้าผู้ทำการประเมินต้องการ**ประเมินโครงการสอน** ก็ต้องทำการประเมินความสมบูรณ์ของโครงการสอนก่อนที่จะเริ่มทำการสอน เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาแก้ไขก่อนทำการสอนจริง

กิจกรรม 3.5

1. สิ่งใดควรทำการประเมินก่อนมีการสอน
2. สิ่งใดควรประเมินขณะที่ทำการสอนไปแล้วระยะหนึ่ง

แนวตอบกิจกรรม 3.5

1. โครงการสอน
2. วิธีสอน สื่อการสอน สภาพแวดล้อมของการสอน วิธีวัดและประเมินผล

เนื้อหาที่ 3.6
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้ประเมินควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดค่าของคำตอบออกมาเป็นตัวเลข

หลังจากที่รวบรวมข้อมูลได้แล้ว ให้กำหนดค่าคำตอบออกมาเป็นตัวเลข เช่น มี = 1 ไม่มี = 0 แต่ถ้าแบบประเมินเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพให้ผู้ประเมินกำหนดค่าของคำตอบออกมาเป็นตัวเลขคะแนน โดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

ก. ถ้าข้อความนั้น เป็นข้อความประเภทนิมาน (favorable statement) จะให้น้ำหนักสูงสุดที่ "มากที่สุด" หรือ "ดีมาก" หรือ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" และจะให้น้ำหนักต่ำสุดที่ "น้อยที่สุด" หรือ "ไม่ดี" หรือ "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ตัวอย่างข้อความประเภทนิมาน :

1. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียนเพียงใด
2. ผู้สอนตั้งปัญหาให้ผู้เรียนคิดมากน้อยเพียงใด
3. หัวข้อที่ใช้สอนมีความต่อเนื่องกันเพียงใด

ถ้าตอบ มากที่สุด กำหนดระดับคะแนน 5
" มาก " " 4
" ปานกลาง " " 3
" น้อย " " 2
" น้อยที่สุด " " 1

ข. ถ้าข้อความนั้นเป็นข้อความประเภทนิเสธ (unfavorable statement) จะให้น้ำหนักสูงสุดอยู่ที่ "น้อยที่สุด" หรือ "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" และให้น้ำหนักต่ำสุดที่ "มากที่สุด" หรือ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ตัวอย่างข้อความประเภทนิเสธ

1. ผู้สอนงดสอนบ่อยครั้งเพียงใด
2. เนื้อหาวิชานี้มีความซ้ำซ้อนกับวิชาที่เคยเรียนมาแล้วเพียงใด

ถ้าตอบ มากที่สุด กำหนดระดับคะแนน 1
" มาก " " 2
" ปานกลาง " " 3

" น้อย " " 4

" น้อยที่สุด " " 5

2. นำแบบประเมินไปแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อและหาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ต้องการ เช่นค่าเฉลี่ยของข้อคำถามรายข้อ ค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยรวม รวมทั้งอาจต้องใช้วิธีการทางสถิติอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การทดสอบแบบที (t - test) การทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟย์ (Scheffe' test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานบางอย่างเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู-อาจารย์ ผู้ประเมินจะต้องตั้งสมมุติฐานไว้ล่วงหน้า และวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าต้องการข้อมูลประเภทใดบ้าง

กิจกรรม 3.6

การกำหนดค่าของคำตอบออกมาเป็นตัวเลขมีหลักอย่างไร

แนวตอบกิจกรรม 3.6

ดูความถูกต้องของคำตอบจากเนื้อหาที่ 3.6

สรุปเนื้อหาบทที่ 3

1. การประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการตรวจสอบประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอนว่ามีจุดเด่น-ด้อยปานใด

2. การประเมินผลการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสอน ด้านการเรียน ด้านการบริหาร และด้านการค้นคว้าวิจัย

3. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนได้แก่ โครงการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา การเตรียมการสอน ความสามารถในการสอน ความรับผิดชอบในการสอน เนื้อหาวิชา การประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน บุคลิกภาพของผู้สอน การใช้สื่อการสอน รวมทั้งการจัดห้องเรียน

4. ในการประเมินผลการสอนนั้น ผู้ประเมินอาจเลือกประเมินเฉพาะบางองค์ประกอบหรืออาจจะประเมินทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการนำผลการประเมินมาใช้ เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน

5. โดยทั่ว ๆ ไปแล้วข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลการสอนได้มาจากแหล่งสำคัญต่าง ๆ 5 แหล่ง คือ ผู้เรียน ผู้สอน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และผลการเรียนของผู้เรียน

6. ผลการประเมินโดยผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอนได้เป็นอย่างดี

7. เครื่องมือที่นิยมใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีหลายชนิด แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ แบบสอบถามและแบบจัดอันดับคุณภาพ

8. ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินผลการสอนนิยมทำเป็น 2 ระยะคือ ประเมินหลังจากที่ทำการสอนไปได้ประมาณ 2 เดือน หรือครึ่งเทอม กับประเมินเมื่อเหลือเวลาอีกประมาณ 1-2 อาทิตย์ ก่อนเสร็จสิ้นการสอน

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลอาจเป็นสถิติเบื้องต้น หรือสถิติชั้นสูงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมมุติฐานและจุดมุ่งหมายของการประเมินผล

คำถามท้ายบทที่ 3
(แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน)

1. การประเมินผลการสอนคืออะไร และมีจุดมุ่งหมายอย่างไร

2. ถ้าผู้บริหารต้องการนำผลการสอนมาใช้เพื่อการประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ควรใช้ข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง และแหล่งข้อมูลแต่ละแหล่งที่ใช้มีข้อดี ข้อจำกัด อย่างไร

3. ให้ท่านวางแผนการประเมินผลการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้น ม.1

บรรณานุกรม

ธนู กุลชล. 2525. "การประเมินประสิทธิภาพการสอน : ข้อเสนอบางประการ" ใน พวงแก้ว บุณยกนก (บรรณาธิการ), **การประเมินการสอนระดับอุดมศึกษา**. รายงานการประชุมปฏิบัติการ, ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 99-104.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2526. "การประเมินผลการสอน : หลักและวิธีการปฏิบัติในระดับอุดมศึกษา." ใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (บรรณาธิการ), **การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์**. งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 1-10.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2525. "มโนทัศน์ของการประเมินการสอนและแนวทางในการประเมินการสอน." ใน พวงแก้ว บุณยกนก (บรรณาธิการ), **การประเมินการสอนระดับอุดมศึกษา**. รายงานการประชุมปฏิบัติการ, ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 226-239.

Borich, G.D. and S.K. Madden. 1977. **Evaluating Classroom Instruction : A Sourcebook of Instruments.** Addison-Wesley Publishing Company, Inc.

Mohan, M. and R.E. Hull. 1975. **Teaching Effectiveness : Its Meaning, Assessment, and Improving.** Englewood Cliffs.

Wittrock, M.C. and D.E. Wiley. 1970. **The Evaluation of Instruction : Issues and Problems.** Holt, Rinehart and Winston, Inc.